

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Feria 6. Serpentes genimina Viperarum, &c. De prudenti Zelo in arguendis
aliis, ne dum arguuntur, de ipsis detrahatur. In arguendis aliis nisi
prudentiam serpentis adhibeas, serpentis virus exhibebis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

FERIA SEXTA.

DE PRUDENTI ZELO IN ARGVENDIS ALIIS:
NE QUI ALIOS ARGUIT, DE IPSIS
DETRAHAT.*Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis à iudicio Gehennæ?*
Matth. 23.

VERITAS PRACTICA.

In arguendis aliis nisi prudentiam serpentis adhibeas, serpentis vitus exhibebis.

SENSUS & RATIO EST, Quod in arguendis aliis nisi prudentiam & cautionem magnam adhibeas, de ipsis imprudenter detrahes. Sed detrahere imprudenter de aliis, perinde est ac serpentis vitus exhibere.

Ergo & patet Veritas, & patet quàm sit damnosum de aliis detrahere. Ac proinde quàm necessarium in arguendis aliis prudentiam adhibere, qualem Christus adhibuit in arguendis Phariseis, qui contra totum ut serpentes virulentissimi erant cum Christo & Apostolos arguerent.

I. PUNCTUM.

EX multis quæ contra Phariseos hic Christus Dominus accumulatur, hæc visa est potissimum sententia feligenda quæ materiam nondum tractatam continet, & quæ tamen sæpè tractanda potest occurrere. Dum enim dicuntur Pharisei serpentes & genimina Viperarum, arguuntur maxime vitii quod detractione dicitur, simulque indicatur quàm grave sit & damnosum hoc vitium: quod & apertius significatur cum ab illis queritur, *quomodo fugietis à iudicio gehennæ*, id est, iudicium quod mittitur in gehennam. Id est, quomodo poteritis hoc iudicium effugere & salvari, cum tot ut serpentes ac viperae toti suis in effundendo malignæ vestræ linguæ vitus in me ac meos discipulos, quod sanè vitium tam capitale est ut infernum & gehennam præ cæteris certo accersat. Nonne hoc est quod merito pa. id. atten. ius expendatur? Quia verò nobis non solum id incumbit ne detrahamus, sed ut detrahentes & a-

Hayneusue Pars quarta.

lios peccantes arguamus, nonne periculosum est ne dum alios arguas, tu ipse de illis detrahas? Et nisi discreto ac prudenti zelo movearis, nonne etiam prochie est ut in patrocinium tuæ temeritatis adducas exemplum Christi, qui Phariseos acriter & aculeatè arguit? Quamobrem cautio non levis est adhibenda; quæ ut concilietur facilis sic est concepta Veritas: Quod in arguendis aliis nisi prudentiam serpentis adhibeas serpentis vitus exhibebis. Id est, de aliis imprudenter detrahes, quod est vitus more serpentis effundere, & quod ita damnosum est ut ejus consideratione damni, discas & velis cum gratia non nisi prudenter & caute de aliis loqui.

Quod hic potèd primum occurrit explanandum, nullam habet difficultatem, cum & sacris Scripturæ testimoniis & ipsa satis sit notum experientia, quod nisi prudentiam & cautionem magnam adhibeas in loquendo de aliis, dum præsertim arguuntur; tu de ipsis detrahas, id est, perperam de his loqueris, id est, aliud aut aliter aut alio sine quàm loqui debuisses. Nonne sic aperitè Apostolus: *sermo vester semper in gratia salo sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere*, quando scilicet vobis objicietur aliquid gravius, vel quando quid de aliis inquitur; cavete prudenter quid respondeatis, nam nisi hanc prudentiam & cautionem adhibueritis, excidet aliquod vobis verbum quo vel præsentem qui nobiscum loquitur offendatis, vel absentem de quo est sermo.

Tanta est humanæ linguæ ad vitium proclivitas ut nisi cum divina gratia diligenter cohibeatur, vix de alio sermonem habeat, quin sermo ille sit vitiosus, vel imponens aliquid vitiosi quod non est; vel si quod forte est, illud amplificans: vel quod occultum est manifestans: vel quod in bonum sensum verti posset, in malum vertens: vel negando rectè facta & dotes: vel ea diminuendo: vel tacendo cum

XX

bene

Coloss. 4.

bene loquendum esset, vel annuendo detrahentibus, vel tam remisse laudando, ut laus illa sit potius vituperium. Tot enim modis fieri potest Detractio, qui partim affirmativi seu directi sunt circa malum alterius quod detrahendo manifestatur; partim negativi sive indirecti sunt circa bonum quod tacetur: & his duobus versiculis continentur:

Imponens, augens, manifestans, in mala vertens.

Qui negat, aut minuit, tacuit, laudatque remisit.

Sic Pharizæi de Christo Domino; at non sic Christus de illis, nam quantum illi de Christo imprudenter, ne dicam impie detrahebant, tam prudenter & pie Christus illos arguebat. Sunt enim inter utrosque multa quæ multum inter se discrepant & unde prudens ab imprudenti locutio quæ de aliis habetur, discerni possit. Primum est Autoritas; Nempe Christus cum summus flet omnium Dominus, Magister, Pontifex, Pastor, Judex, & promissus in lege Prophetarum qui Judæos erudiret, poterat pro sua scilicet Autoritate quos vellet, arguere, increpare, corripere, judicare, condemnare: *Pater omne judicium dedit filio. ERAT docens eos sicut potestatem habens: & non sicut Scriba eorum & Pharizæi;* qui cum modicam in alios haberent potestatem, certe nullam in Christum. Secundum est, manifesta Veritas, nihil enim Christus de Pharizæis dicebat quod non esset manifeste arguendum: Non ita verò quod Pharizæi de Christo murmurabant. Nam vel erat falsum, vel pravè acceptum, vel nullo prorsus modo arguendum: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Tertium, Finis seu Intentio, quod enim argueret Pharizæos Dominus eo tantum spectabat ut vel ipsi corrigerentur, vel ne ipsorum exemplo ceteri depravarentur: *Intuemini & cavete de sermone Pharizæorum & Sadducæorum.* Hi autem Christi hostes non alio fine Christum insectabantur, quam ut illum perderent, quam ut ejus doctrinæ obsisterent, quam ut bonum quod construerebat destruerent, & malum quod destruebat construereat. Quartum animus seu Affectus quo quis de alio loquitur, nam Christi animus sola Charitate movebatur, unde sua cõcludens Monita sic universis materno plandè affectu loquebatur: *Jerusalem Jerusalem qua occidis I prophetas & la-*

Joan. 5.
Matt. 7.

Joan. 8.

Matt. 16.

Matt. 23.

pidas eos qui ad te missi sunt, quoties voluit congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, & noluit; At Pharizæi contra non nisi ex æmulatione & contentione, non nisi per invidiam & superbiam, non nisi ex illo vecordi odio quo Christus dicit mundum se odisse. *Quia inquit, ego testimonium perhibeo de illo quod opera ejus mala sint. Et viduerunt, & odorunt & me, & Patrem meum: ut impletur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio habuerunt me Gratia.*

Quando itaque sit ex odio, vel invidia, vel maligno quovis affectu miscetur sermo de aliis quem non libenter audirent, & quem de te nolles haberi, qui nec prodest loquenti vel audienti vel illi de quo est sermo, tunc est detractio, tunc est improdenda & nociva locutio, tunc est vitium in quod labi proclive est, nisi cautionem adhibueris & nisi cum Sapiente sollicitus de restanda lingua dixeris, *quis dabit ori meo custodiam & super labia mea signaculum certum: ut non cadam ab ipsis, & lingua mea perdat me!*

II. PUNCTUM.

SIC autem lingua perdit detrahentem: dum perdit eam de quo detrahitur, & eum qui detractionem audit, nec quantum potest impedit.

Quæ ut triplex perditio melius intelligatur, comparatur Detractor cum serpente, & hoc esse detrahente affirmatur perinde ac serpentis aut viperæ virus exhibere. Sic aperte Sapiens: *si mordent serpentes in silentio, nihil eorum minus habet qui occultè detrahit.* Et Psalter regius: *Acuerunt linguas suas sicut serpentis, venenum aspidum sub labiis eorum.* Aptè sub labiis, inquit S. Augustinus: *Ve aliud sub labiis, aliud in labiis advertamus.* Sic & sanctus Hieronymus: *Serpens & detractor æqualis sunt, ut ille occultè mordens venenum inserit, sic iste clam detrahens, peccatoris sui virus infundit.* Atque ut serpentis lingua dicitur esse trisulca quod quasi tres aculeos sive cuspides habeat quibus venenum suum spargit, ita detractor ut dictum est, & se & presentes & absentes sua lingua lædit quæ propterea dicitur *inquietum malum & plena veneno mortifero.* Id est, tam noxio & insanabili, ut mortem præsentem afferat.

Sicut autem triplex Genus est vitæ, sic triplicem mortem afferit detractio, cujus vix ullum est

13. 27

13. 13

11.

13.

10. 19.

Gal. 5.

14. 3.

est remedium. Prima dicitur vita civilis quæ in fama consistit quam si quis perderet, diceretur infamis & civiliter quodammodo mortuus, id est privatus bono nomine & bona fama quæ altera reputatur vita, quatenus alioquin vivit inter homines vivat qui est infamatus. Hanc porro vitam detractor tollit ab illis de quibus detrahit, tollit eorum famam, tollit bonum eorum nomen. *Directe*, inquit D. Thomas, *decrementum infert fama, in quantum huiusmodi verba occulta profert, quantum in ipso est, eos qui audient facit malam opinionem habere de eo contra quem loquitur* Quod cum sic grave malum, hinc aliud genus mortis quod in ea vitæ privatione ponitur quæ vita gratiæ dicitur, vita interior animæ, vita qua Deus vivit in anima, & anima in Deo suo; vita quæ per se solum illud peccatum tollitur quod propterea mortale dicitur quia mortem animæ affert, juxta illud Prophetæ, *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur*. Hæc est detractoris anima, hæc est ejus mors animæ, hoc est ejus peccatum, peccatum mortale, peccatum grave & damnosum. Nam ut ait expressis verbis Idem Divus Thomas, *Auferre alicui famam valde grave est, quia inter res temporales videtur fama esse pretiosior, per cuius defectum impeditur homini a multis bene agendis, propter quod dicitur Ecclesiastici quadragesimo primo, Curam habe de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi: quam mille besauri magni & pretiosi*. Et ideo detractio per se loquendo, est peccatum mortale. Et paulo post, comparans illud peccatum cum furto, ait gravius esse detrahere quam furari, quia, inquit, *fama præeminet divitiis, eo quod propinquior est spiritualibus bonis; unde dicitur Proverbiorum vigesimo secundo, melius est nomen bonum quam divitiæ multa*. Et ideo Detractio secundum suum genus est majus peccatum quam furtum. Addunt etiam aliqui quam homicidium, cum sint multi qui famam seu vitam civilem naturali præferant vitæ, & longè malint non vivere quam fama sublata vivere. Quidam comparant detractores Antropophagus, id est, barbaris qui humanas carnes comedunt, sic detractor dentibus quodammodo lacerat eos de quibus detrahit unde dicebat Beatus Job, *quare persequimini me, & carnes meas saturamini*: Et propheta Plaltes, *Appropian super me nocentes, ut edant carnes meas*. Sic & Sanctus Apostolus: *sinuicem mordetis & comeditis, idete ne ab invicem*

consumamini. Barbarum porro vitium & ab humano sensu longè remotum, hoc enim omnes sentimus in nobis quàm grave nobis sit, maledici, detrahi, male audire, & vel levem famam injuriam pati! Nonne hunc igitur humanitatis sensum exuisse videatur, qui quod sibi tam grave sentit, tam leve ducat in aliis?

Sed quod mali pestilentiam auget, tertium est vitæ genus seu mortis oppositæ quam sibi detractor infert, nempe illius mortis quæ *mors secundæ* dicitur, mors æterna consequens eternam animæ. Nam hoc ipso vel maxime viperæ um virus est detractiq, quod detrahentem ita pervadat, ita inficiat, ita penetret ut vix unquam eo liberari possit, vix unquam sanari & salvari, sed æternæ reus pœnæ, iudicium illud gehennæ subeat de quo expressè Dominus, *serpentes gentium viperarum, quomodo fugietis à iudicio gehennæ?* Nam si nunquam peccatum dimittitur, nonne maeret semper luendum? Si verò sublata famam & damna inde consequentia cum posset & deberet detractor restituere non restituit, quomodo peccatum dimittetur? Quam raram denique, quod sublata famam restituat! Ac proinde quam irrequens & ordinarium, ut peccati veniam non consequatur & sic pereat in æternum! O quam præclare propterea Sapientis: *qui detrahit alicui rei, ipse se in futurum obligat*. Et rursum: *que viderunt oculi tui, ne profueris in iurgio cito: ne postea emendare non possis, cum de bono fueris amicum tuum*.

III. PUNCTUM.

QVAMOBREM aperte patet quod in arguendo aliis nisi prudentiam serpentis adhibeas, virus serpentis exhibebis. Non argues vitia sed de vitiolis detrahes; non sanabis morbum sed augebis, nulli proderis, & tibi multum nocebis. *Sagittæ parvulorum facta sunt plaga eorum*. Id est, verba quæ proferuntur contra proximum non servatis debitis circumstantiis, sunt velut sagittæ quas parvuli infantes volunt ex arcu emittere, partimque lædunt quos petunt, partim in ipsos recidunt sagittarios, partim in circumstantes detorquentur, non sine gravi omnium vulnere, non sine variis ac multiplicibus singulorum detrimentis; unde tam crebra in scripturis monita de cavenda non tantum detractio, sed & ipsi detractoribus fugiendis, *quoniam repente, inquit sapiens, consurgit perditio eorum*.

corum; & ruinam utriusque quis novit? Id est, detractoris & auditoris; quasi diceretur, tam reptantina, tam multiplex, & tam gravis est utriusque ruina; ut nemo satis eam noverit. Vel sic interpretare: Tam multi sunt detractores & detractorum loci; tam verò pauci qui ruinas eorum cogitent, ut meritò queri possit, *ruinam utriusque quis novit?* Si enim noverent non ita faciles essent in carpendis aliis; Vel cum ita sint faciles, damna sua non cogitant.

Ep. ad Celogiam. Hinc apud S. Hieronymum: Nulli unquam omnino detrahas: Et si aliorum vituperatione te laudabilem videri velis, magis tuam vitam ornare disce, quam alienam carpere; ac semper memor esto scripturae dicentis, noli diligere detractorem, ne eradiceris. Pauci etenim sunt qui huic vitio renunciant; rarumque invenies qui irreprehensibilem vitam exhibere velint, ut is non libenter reprehendat alienam; tantaque huius mali libido mentes hominum invasit, ut etiam qui procul ab aliis vitiis recesserunt, in istud tamen quasi in extraneum laqueum diaboli incidant. Jam verò vide num sit illa opus singulari cautione ac prudentia quam requirit proposita Veritas in eo declinando vitio cuius lapsus est valde facilis, difficilis admodum regressus, & mora damnosissima.

SABBATO.

DE TEMPLI DESTRUCTIONE QVAM PRÆDICIT DOMINUS.

Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat. Matth. 24.

VERITAS PRACTICA

Chara Deo anima si chara esse desinit, tantò evadit vilior, quanto erat charior.

RATIO EST. Quia si chara Deo anima, chara esse desinit, oportuit gravem intercessisse causam, oportuit eam fuisse multum infidelem & ingrati.

Sed anima sic infidelis & ingrata, tantò evadit vilior quanto erat charior.

Ergo & certa Veritas, & certe multum pavenda.

Insignis est ad omnem memoriam poena inflicta Mariæ forori Moylis, quòd de fratre suo paulò liberius detraxisset, nam & statim leprosa facta est & separata septem diebus ab humano consortio, & nisi frater ejus orasset, graviora forsitan passa esset, quæ certè indicant quàm verè dixerit Apostolus, *Detractores Deo odibiles.*

Illustris est etiam ille psalmorum locus ubi detrahentem de futuro supplicio monet Dominus, ut inde sibi prospiciat. *Sedans ad verus fratrem tuum loqueris, & ad verus filium matris tue ponebas scandalum: hæc fecisti, & tacui. Existimasti inique quod ero tui similis, arguam te & statuat contra faciem tuam.* Id est, non tuo similis tui: de te loquens in occulto sicut de aliis loqueris, sed palam, sed manifestè coram omnibus te arguam; & illud ipsum probum quod intulisti proximis, in faciem tuam Ego ipse Judex tuus aliquando refundam; & hoc velim omnes intelligant, ne pari culpa peccent, ne pari poena puniantur.

Vide in hac 4. parte, Feria 3. Hebdom. 16. de Correptione fraterna. Et Fer. 2. Hebdom. 19. ubi multa de aliis non temerè acculandis.

I. PUNCTUM.

ET egressus Iesus de templis, ibat. Et accurrunt discipuli ejus, ut ostenderent ei ædificationes templi. Ise autem respondens dixit illis: *Videtis hæc omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat.* Tum secedens longius in montem Oliveti, denuntiavit eis diversam calamitatum genera quæ ventura essent in universum orbem. Primum quidem contra Judæos qui prius exterminandi erant. Deinde contra ipsos discipulos qui variis erant cruciandi tormentis. Ac denique contra totum quæ late patet mundum, regnante Antichristo, & redeunte ad iudicandos homines Christo Dom. Iudice vivorum ac mortuorum, quem